

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Fi2024/01460

Yttrande över SOU 2024:43 - Staten och kommunsektorn - samverkan, självstyrelse, styrning

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning. Kommunal har valt att endast kommentera de aspekter av utredningens analys och förslag som har betydelse för arbetsvillkoren för medlemmarna i Kommunal eller som bedöms väsentligen påverka välfärdens långsiktiga förutsättningar och finansiering.

Sammanfattning

Utredningen, som tillsattes i juni 2022, har haft i uppdrag att kartlägga och analysera statens former för samverkan och dialog med kommuner och regioner och bedöma om nuvarande former är lämpliga och tillräckliga.

Utredningens bedömning är att den befintliga strukturen för samverkan mellan staten och kommunsektorn inte är ändamålsenlig. I utredningen lämnas förslag på nya former för samverkan samt att frågan om införande av handlingsöffentlighet i delar av Sverige Kommuner och Regioners (SKR) verksamhet utreds i särskild ordning.

Kommunal delar på ett övergripande plan utredningens analys och är också positivt inställd till utredningens förslag vad gäller nya former för samverkan mellan staten och kommunsektorn och vad gäller handlingsöffentlighet i delar av SKR:s verksamhet.

Kommunals kommentarer på utredningens förslag

Statens samverkan med kommunsektorn – kartläggning och analys

Utredningen har granskat den samverkan och dialog som förekommer mellan regeringen samt myndigheterna under regeringen och kommunsektorn med särskilt fokus på den roll som Sveriges Kommuner och Regioner har i denna samverkan. Kommunal anser att utredningen har gjort en gedigen kartläggning som tydliggör principiella och praktiska brister i de befintliga samverkansstrukturerna mellan staten och kommunsektorn.

Kommunal välkomnar kartläggningen och instämmer i utredningens huvudsakliga slutsatser. De omfattande överenskommelserna mellan regeringen och SKR på exempelvis hälso- och sjukvårdsområdet för med sig en inbyggd och ofrånkomlig begränsning av insyn och ansvarsutkrävande utifrån det faktum att Sveriges Kommuner och Regioner är en arbetsgivar- och intresseorganisation. Att regeringen och regeringens myndigheter gjort sig beroende av

arbetsgivar- och intresseorganisationen Sveriges Kommuner och Regioner blev inte minst tydligt i samband med de många överenskommelserna mellan regeringen och SKR under coronapandemin.

Statens samverkan med kommunsektorn – förslag

Utredningen bedömer att regeringen bör utveckla former för en mer direkt samverkan mellan staten och kommunsektorn jämfört med dagens struktur med betoning på överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner. I utredningen föreslås bland annat att regeringens överläggningar med kommunsektorn formaliseras genom en särskild lag i syfte att säkerställa en regelbundenhet, långsiktighet och förutsägbarhet i kontakterna mellan regeringen och kommunsektorn och att ett regionalt kommunråd införs vid varje länsstyrelse för att främja informationsutbyte och samverkan.

Kommunal anser att dessa förslag framstår som välmotiverade och andmålsenliga som utgångspunkt. Förslagen aktualiserar komplexa och principiellt viktiga frågor som det kommunala självstyret men även frågor om hur samverkan ska fungera i praktiken runt om i landet. Därför bedömer Kommunal att det vore lämpligt att förslagen utreds vidare. Kommunal anser att det skulle stärka förslagets kvalitet och legitimitet om en sådan vidare utredning utfördes genom bred förankring och involvering av relevanta samhällsaktörer, inklusive fackliga organisationer.

Handlingsoffentlighet i Sveriges Kommuner och Regioners verksamhet

I utredningen föreslås att ett införande av handlingsoffentlighet i Sveriges Kommuner och Regioner utreds i särskild ordning i syfte att ge allmänheten bättre möjligheter till insyn. Kommunal tillstyrker detta förslag. Som utredningen visar har Sveriges Kommuner och Regioner kommit att spela en myndighetsliknande roll i vissa avseenden. Detta gäller inte minst den roll som organisationen får genom de omfattande överenskommelserna med regeringen på hälso- och sjukvårdsområdet.

Överenskommelserna omfattar offentliga resurser av betydande belopp och gäller centrala delar av välfärdens genomförande. Ökad medborgerlig insyn är därför ett legitimt krav och en nödvändighet för ansvarsutkrävande. Eftersom Sveriges Kommuner och Regioner i grunden är en ideell organisation ser Kommunal, i likhet med utredaren, att en sådan utvidgning av offentlighetsprincipen föranleder avvägningar som noggrant behöver utredas vidare. I den fortsatta utredningen av denna fråga vill Kommunal påminna om vikten av arbetsmarknadens parter oberoende gentemot staten.

Vänliga hälsningar
Kommunal

Malin Ragnegård
Förbundsordförande

John Josefson
Utredare